

[MONSTRES INVISIBLES]

A l'hivern, les serps dormen

per M. ALMA BRACHO

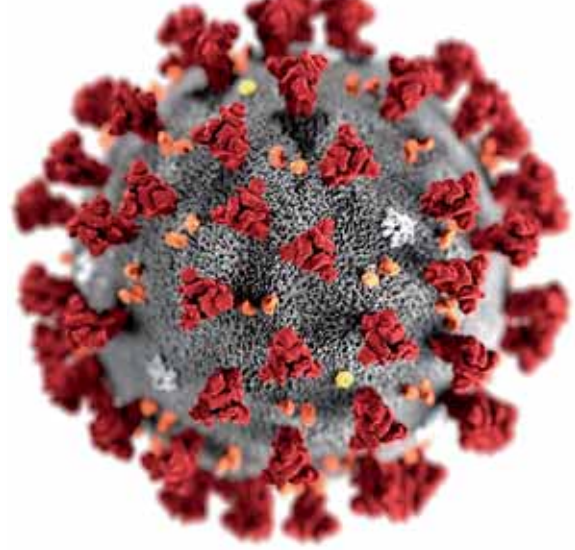
Va haver-hi un temps en què es confiava en la veracitat de les notícies. Costava imaginar que la desinformació deliberada s'estenguera més enllà de la propaganda o el sensacionalisme. Ara ens hem acostumat als conceptes nous de notícies falses i postveritat. En essència, motivacions tèrboles que afecten el rigor del missatge. Trobem aquest fenomen interferent a la literatura científica?

Observem l'esclat del brot de coronavirus a la Xina. La divulgació d'informació precisa i ben interpretada és clau en els primers moments d'intervenció en un brot emergent. Pel que fa a dades importants, la seqüència del genoma del coronavirus es va fer pública el 10 de gener de 2020, deu dies després de la declaració del brot. Tota una demostració d'eficàcia i transparència aplaudida per la comunitat científica, que va poder analitzar les dades en temps real.

La disponibilitat de la seqüència del genoma a internet va permetre, el disseny dels reactius específics per a la detecció del coronavirus de Wuhan. També, la comparació amb altres genomes de coronavirus per esbrinar l'origen probable del brot emergent. Encertadament, els experts van determinar ràpidament que els parents més pròxims al coronavirus emergent són coronavirus associats a ratpenats. Per tant, l'origen del brot zoonòtic emergent podria ser directe des d'aquest hoste, o bé a través d'un altre animal hoste intermediari entre el ratpenat i l'humà.

Cap a la meitat de gener, però, a diversos mitjans de comunicació apareix que, per tal de contenir el brot de coronavirus, les autoritats de la ciutat de Wuhan han prohibit la comercialització d'espècies salvatges vives als mercats, sobretot serps. A periòdics, ràdios i televisions arreu del món apareix l'expressió «grip de la serp» (*snake flu*) per a referir-se al brot. Que no és grip està clar (només es tracta d'una llicència). Però com ha arribat la serp fins ací?

Sembla que la necessitat, la pressió o la notorietat per publicar està afectant el rigor de la investigació. La premsa es va documentar correctament. El suggeriment que les serps podrien estar implicades a l'origen del brot es va publicar al *Journal of Medical Virology*, basant-se en una anàlisi comparativa de l'ús de codons (triplets de nucleòtids que determinen els aminoàcids de les proteïnes) per part del coronavirus de Wuhan i de potencials hostes vertebrats. En altres circumstàncies no crec que aquest article s'haguera

CDC/Alissa Eckert, MS

Il·lustració publicada el gener de 2020 pel Centre de Control i Prevenció de Malalties Infeccioses dels EUA, on podem observar la morfologia del coronavirus: la superfície exterior presenta una mena d'espines o puntes que recorden la forma d'una corona.

«Sembla que la necessitat, la pressió o la notorietat per publicar està afectant el rigor de la investigació sobre el coronavirus de Wuhan»

publicat per pura inconsistència de la metodologia que porta a la conclusió final i a les serps. Però els editors, després de forçar una revisió exprés en 24 hores i davant la gravetat de la situació de salut pública, valoraren que no publicar-lo, mentre moria gent, podria considerar-se un acte criminal.

La batalla contra aquest article ha estat ben lliurada a la revista *Nature*, a premsa especialitzada en línia, i molt apassionadament i assenyada al fòrum de discussió *Virological.org* amb anàlisis de dades, arguments i tocs d'indignació per part d'investigadors i investigadores punters en evolució i epidemiologia molecular de virus.

Afortunadament, aquesta pista improbable de les serps sembla que s'ha diluït. L'editor en cap convida els dissidents a contestar a l'article des de la mateixa revista, convençut que està obrint un diàleg científic, però sense cap intenció de perdre protagonisme.

Crec que, en aquest cas, un equip improvisat d'extinció de ciència mediocre ha estat ràpid i alerta. I tenen feina, perquè altres articles científics poc rigorosos de contingut sensacionalista continuen apareixent. Corregir i desmentir consumeix recursos que es poden invertir en ciència responsable. No podem perdre-hi la confiança dipositada.

Per cert: no s'han descrit, de moment, coronavirus en animals de sang freda. Només a mamífers i aus. I a l'hivern boreal les serps dormen. ☺

M. ALMA BRACHO. Investigadora FISABIO, Àrea Genòmica i Salut (València).